

Канд. пед. наук., доцент, зав. кафедри природничо-математичної освіти
Львівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

ДО ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Здоров'я нації – важливий показник цивілізованості держави. Згідно з резолюцією ООН №38/54 від 1997 року здоров'я населення вважається головним критерієм ефективності всіх сфер діяльності. За оцінками фахівців близько 75% хвороб дорослих є наслідком життєдіяльності в дитячі та юнацькі роки.

У Преамбулі Статуту ВООЗ (1948 р.) є визначення здоров'я, яке загально-прийняте у міжнародній спільноті. “Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб або фізичних вад”. Відомо, що стан системи охорони здоров'я залежить на 10% усього комплексу впливів; 20% припадає на вплив чинників довкілля, 20% обумовлює спадковість, а від умов та способу життя залежить 50%. Під здоровим способом життя (ЗСЖ) ми розуміємо таку життєдіяльність, яка сприяє збереженню та зміцненню здоров'я. До складових ЗСЖ входять різноманітні аспекти, що стосуються всіх сфер життєдіяльності, – фізичний, інтелектуальний, емоційний, соціальний, духовний, який є центральним. Крім того існує ціла низка інших аспектів ЗСЖ які, в повній мірі забезпечують здоров'я, – мотивація на здоров'я як найвищу людську цінність, відсутність шкідливих звичок тощо.

Питання впровадження в систему освіти курсів, що формують здоровий спосіб життя учнів, є актуальним у зв'язку з процесами депопуляції в Україні. За даними Міністерства охорони здоров'я України серед школярів спостерігаються захворювання: судинно-серцевої системи – у 26,6 %, органів травлення – 17%, ендокринної системи – у 10%. Викликають занепокоєння розповсюдження шкідливих звичок серед учнів: в Україні було зареєстровано понад 3,5 тис. підлітків – споживачів наркотиків і понад 1000 – хронічних алкоголіків (дані на 1 січня 1999 року). Закон України “Про освіту” (1999 р) підтверджує право всіх громадян на збереження і зміцнення здоров'я.

Враховуючи важливість проблеми здоров'я нації за наказом Міністерства освіти і науки України від 02.02.2001 року №43 на базі кафедри охорони здоров'я дітей і основ медичних знань (валеології) НПУ імені М.П.Драгоманова 26-28 березня 2001 року було проведено нараду-семинар завідувачів кафедр валеології та основ медичних знань педагогічних університетів та інститутів, науковців, які забезпечують викладання валеології, інститутів післядипломної педагогічної освіти, викладачів педагогічних коледжів і училищ. Важливою була ухвала учасників наради-семинару про порушення клопотання перед Міністерством освіти і науки України щодо:

а) включення “Валеології” та “Основ медичних знань” як обов'язкових професійно-орієнтованих курсів до навчальних планів всіх ВНЗ, що готують педагогічних працівників; внесення відповідних змін до проекту стандарту вищої педагогічної освіти;

б) створення окремого блоку нормативних навчальних дисциплін “Медико-біологічна та валеологічна підготовка”, до якого мають увійти: “Вікова фізіологія з основами гігієни дітей”, “Основи валеології”, “Основи медичних знань”, “Педагогічна валеологія”.

Необхідність створення самостійної концепції валеологічної підготовки педагогічних кадрів у 2001 році була спричинена ситуацією, яка склалася внаслідок впровадження в загальноосвітніх школах предмета за вибором “Валеології”. Передчасне введення курсу без забезпечення підготовки педагогічних кадрів, відсутність підручників, навчально-методичного забезпечення (програм, посібників), затвердженого державного стандарту з предмета “Валеологія” спричинили негативне ставлення громадськості, викликали критику, що призвело до поступового згортання впровадження даного предмета.

З 1994 року у всіх загальноосвітніх навчальних закладах України введено предмет “Основи валеології”, з яким знайомляться учні 1-11 класів, а в 1995 р. Україна стала учасником міжнародного проекту “Європейська мережа шкіл сприяння здоров'ю” тощо.

Важливим фактором реалізації завдання валеологізації навчально-виховного процесу є створення нормативної бази щодо загальноосвітньої валеологічної підготовки педагогічних працівників і вчителів валеології. Концепція валеологічної освіти педагогічних працівників розвиває основні ідеї, що були закладені в проекти Концепції неперервної валеологічної освіти (1994 р.), Державного стандарту середньої освіти України з валеології (1997 р.), враховує досвід Європейської спільноти щодо формування здоров'я населення засобами освіти і спрямована на удосконалення змісту освіти з метою підготовки вчителів з новим гуманістичним типом мислення.